

Իրավագիտություն

Արամ Այվազյան

Եվրասիա միջազգային համալսարանի իրավագիտության ամբիոնի դասա-
խոս, իրավաբանական գիտությունների թեկնածու, դոցենտ
Էլ. հասցե՝ aram.ayvazyan@eiu.am

Ամանդա Սարգսյան

Եվրասիա Միջազգային համալսարանի
Քրեական իրավունք և դատավարություն
մասնագիտության 2-րդ կուրսի մագիստրոս
Էլ. հասցե՝ sargsyanamanda@gmail.com

DOI: 10.53614/18294952-2024.2-8

ՎԱՂԵՄՈՒԹՅԱՆ ԺԱՄԿԵՏՆԵՐՆ ԱՆՑՆԵԼՈՒ ԴԵՊՔՈՒՄ ՔՐԵԱԿԱՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆՆԻՑ ԱԶԱՏԵԼՈՒ ԱՐԴԻ ՀԻՄՆԱՀԱՐՑԵՐԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՈՒՄ

Հոդվածը վերաբերվում է վաղեմության ժամկետներ անց-
նելու հիմքով անձին քրեական պատասխանատվությունից
ազատելու գործընթացին: Նախ՝ վերլուծվել է այս հիմքի, այս-
պես ասած, միջազգային կարգավորումների տեսակետից գա-
ղափարի առաջացման նախապատմությունը: Ներկայացված
է խնդրո առարկայի կապակցությամբ հայրենական օրենսդ-
րական զարգացման դինամիկան՝ մատնանշվելով հիմնական
փոփոխությունները, առանձնահատկությունները և դրանց
հիմնավորումները: Միաժամանակ, կատարվել է արտասահ-
մանյան տարբեր երկրների մոտեցումներում առկա իրավական
սահմանումների վերլուծություն, որի արդյունքն իրավահամե-
մատական կոնտեքստով համադրվել է հայրենական օրենսդ-
րական մոդելի հետ, ինչի արդյունքում էլ հնարավոր է եղել
առաջ քաշել և հիմնավորել որոշակի առաջարկություններ:

Հիմնաբառեր. վաղեմության ժամկետ, պատիժ, հանցանք,
քրեական պատասխանատվություն, օրենք, օբյեկտիվ կողմ:

Ներածություն

Հանցագործության դեմ պայքարի և հանցագործության կանխարգելման հարցում կարևոր նշանակություն ունի քրեական պատասխանատվությունը և դրա իրագործման հիմնական դրսևորում հանդիսացող հարկադրանքի միջոց՝ պատիժը: Հանցագործությունների ժամանակին բացահայտումը, հանցանք կատարած անձանց հայտնաբերումը, նրանց պատասխանատվության ենթարկելը, արդարացի պատիժ նշանակելն ու այն կիրառելը ինքնին ապահովում և երաշխավորում է Հայաստանի Հանրապետության քրեական օրենսգրքով (այսուհետ ՀՀ քր. օր.) հռչակված պատժի իրագործման նպատակների իրականացումը, դրանք են՝ սոցիալական արդարության վերականգնումը, հանցանք կատարած անձի վերասոցիալականացումը և հանցագործությունների կանխումն իր ընդհանուր և հատուկ տարատեսակներով: Բայց ոչ բոլոր դեպքերում է, որ հանցանք կատարած անձը ենթարկվում է քրեական պատասխանատվության: ՀՀ քր. օր-ը, ելնելով համամարդկային մարդասիրության և արդարության սկզբունքներից, նախատեսում է քրեական պատասխանատվությունից ազատելու, այսպես կոչված, «հնարավորություն» հանցանք կատարած անձին:

Խոսքը վերաբերվում է ոչ թե այն դեպքերին, երբ բացահայտված չի լինում հանցագործությունը կամ այն կատարած անձը, այլ այն դեպքերին, երբ որոշակի ողջամիտ ժամանակահատված անցնելու պարագայում, այսպես ասած «կորում է» հանցանք կատարած անձի քրեական պատասխանատվության ենթարկելու ողջամիտ անհարժեշտությունն ու նպատակահարմարությունը: Այս գաղափարը պարփակված ձևով իր ամփոփ տեղն է գտել ՀՀ քր. օր-ի ընդհանուր մասի՝ քրեական պատասխանատվությունից ազատելու հիմքերի շարքում որպես առանձին և ինքնուրույն հիմք՝ «Քրեական պատասխանատվությունից ազատելը վաղեմության ժամկետներն անցնելու հետևանքով» վերտառությամբ:

Քրեական պատասխանատվությունից ազատել նշանակում է իրավասու մարմնի որոշմամբ անձը, որը կատարել է հանցանք, ազատվում է հանրային քրեական դատապարտումից իր կատարած հանցագործության համար և նրա նկատմամբ պետական հարկադրական ազդեցության միջոցներից:

Վաղեմության ժամկետը ՀՀ քր. օր-ով սահմանված այն ժամանակահատվածն է, որն անցնելով հանցանքը կատարելուց հետո՝ հիմք է հանդիսանում հանցանք կատարած անձին քրեական պատասխանատվությունից ազատելու համար:

Քրեական պատասխանատվությունից ազատելու այս տեսակի հիմքում ընկած է այն տրամաբանությունը, որ եթե հանցանքը կատարելուց հետո բավականին երկար ժամանակ անձը նոր հանցանք չի կատարում ու դրսևորում է օրինակելի վարքագիծ, ապա նա կորցնում է իր վտանգավորությունն ու նրան այդպիսի պայմաններում պատասխանատվության ենթարկելը կվերածվի նրանց լոկ վրեժ լուծելու: Կարևոր է նաև այն, որ կատարված հանցանքն ինքնին էլ ժամանակի ընթացքում կորցնում է իր հասարակական նշանակությունն ու վտանգավորությունը և պատասխանատվության ենթար-

կելը դառնում է անիմաստ:

Այն, որ դատավարական իմաստով ժամանակի ընթացքում դժվարանում է հանցանքի բացահայտումը, քանի որ շատ ապացույցներ ոչնչանում են կամ կորցնում իրենց ապացուցողական նշանակությունը, ունի երկրորդային նշանակություն ու ինքնին վաղեմության ժամկետի կիրառման ինստիտուտի վրա էական նշանակություն չպետք է ունենա: Այդ հանգամանքով է պայմանավորված, որ որոշ հանցանքների վտանգավորությունը հաշվի առնելով դրանց նկատմամբ վաղեմության ժամկետ չի կիրառվում կամ կիրառվող ժամկետի հաշվարկն ունի առանձնահատկություններ:

Վերջին տարիներին քրեական պատասխանատվությունից ազատված անձանց թիվը կտրուկ աճում է: Աճում է նաև վաղեմության ժամկետն անցնելու հետևանքով կարճվող գործերի քանակը:

Այս ամենը ուսումնասիրելուց հետո գալիս ենք հետևության, որ ՀՀ-ում վաղեմության ժամկետն անցնելու հետևանքով հանցանք կատարած անձանց քրեական պատասխանատվությունից և պատժից ազատելու հիմնահարցը միշտ կունենա իր արդիական նշանակությունը իրավակիրառ պրակտիկայում: Վաղեմության ժամկետներն անցնելու հետևանքով քրեական պատասխանատվությունից ազատելու հիմնախնդիրը լուծելու համար անհրաժեշտություն է առաջանում գտնել այնպիսի լուծումներ և կիրառել անհրաժեշտ գործիքակազմ, որպեսզի այս հիմքի կիրառումը ինքնին չվնասի քրեական պատասխանատվության արդարության և պատասխանատվության անհատականացման սկզբունքի արդյունավետ կիրառմանը, մասնավորապես՝ ողջամիտ և արդարացի վաղեմության ժամկետներ սահմանելու ճանապարհով:

Մեթոդ

Թեմայի մշակման շրջանակներում կիրառվել են իրավակիրառ փորձի ուսումնասիրություններ, իրավահամեմատական մեթոդներ՝ կատարելով վերլուծություններ, որոնք հանգեցրել են արդյունավետություն ապահովող առաջարկությունների ձևակերպմանը: Ինչպես նաև ուսումնասիրվել են օտարերկրյա պետությունների այն հոդվածները, որոնք վերաբերվում են վաղեմության ժամկետն անցնելու հետևանքով քրեական պատասխանատվությունից ազատելու հիմնահարցերի բացահայտմանը:

Պատմահամեմատական մեթոդով համեմատության մեջ են դրվել պատմական տարբեր ժամանակաշրջաններում վաղեմության ժամկետն անցնելու հետևանքով քրեական պատասխանատվության վերաբերյալ արտահայտված կարծիքները, գիտական դիրքորոշումները, նախկին և գործող օրենսդրության մեջ տեղ գտած դրույթները, դրանց մեջ առկա հակասությունները և բացթողումները:

Արդյունքներ

Վաղեմության ժամկետն անցնելու հետևանքով քրեական պատասխանատվությունից և պատժից ազատելու ինստիտուտը տարբեր հեղինակների կարծիքով առաջացել է դեռ Հռոմեական կայսրության հասարակական հարաբերությունները կարգավորող իրավանորմներից (Мшвениерадзе, 1967, էջ 5): Վաղեմության ժամկետն անցնելը հանցագործության համար պատիժը բացառող հիմք է պնդում էին վաղուց՝ տարբեր քրեաիրավական դպրոցների ներկայացուցիչներ (Мшвениерадзе, 1967 էջ 6): Ներկայումս այս ինստիտուտը մեծ տարածում է ստացել ու զարգացել շատ երկրների քրեական օրենսդրությունում (Крылова, 1998, էջ 2):

Իր հերթին, քրեադատավարական օրենքը վաղեմության ժամկետն անցնելը դիտում է որպես քրեական հետապնդում չհարուցելու և քրեական հետապնդումը դադարեցնելու հիմք: Այսպես՝ ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 12-րդ հոդվածի 1-ին մասի 12-րդ կետի համաձայն վաղեմության ժամկետն անցնելը համարվում է որպես քրեական հետապնդում չհարուցելու և քրեական հետապնդումը դադարեցնելու հիմք՝ սահմանելով, որ քրեական վարույթը ենթակա է կարճման, եթե անցել են վաղեմության ժամկետները:

Վաղեմության ժամկետներն անցնելու հետևանքով քրեական պատասխանատվությունից ազատելու ինստիտուտը, որոշակի փոփոխություններով և լրամշակումներով, նախատեսվել է հայրենական տարբեր ժամանակաշրջանի քրեական օրենսգրքերով:

ԽՍՀՄ 1961 թվականի մարտի 07-ին ընդունված և հուլիսի 11-ին ուժի մեջ մտած քրեական օրենսգրքի 44-րդ հոդվածի համաձայն՝ «Անձը չի կարող քրեական պատասխանատվության ենթարկվել, եթե նրա կողմից հանցագործություն կատարելու օրից անցել է հետևյալ ժամկետները».

1) մեկ տարի՝ սույն օրենսգրքի 109 հոդվածի երկրորդ մասով, 132, 142, 197, 208, 208', 216, 217, 218 հոդվածներով, 219 հոդվածի առաջին մասով, 223 հոդվածով նախատեսված հանցագործություններից որևէ մեկը կատարելու օրից.

2) երեք տարի՝ այնպիսի հանցագործություն կատարելու օրից, որի համար, ըստ օրենքի կարող է նշանակվել ազատազրկում երկու տարուց ոչ ավելի ժամանակով, կամ այնպիսի պատիժ, որը կապված չէ ազատազրկման հետ.

3) հինգ տարի՝ այնպիսի հանցագործություն կատարելու օրից, որի համար ըստ օրենքի կարող է նշանակվել ազատազրկում հինգ տարուց ոչ ավելի ժամանակով.

4) տասը տարի, այնպիսի հանցագործություն կատարելու օրից, որի համար ըստ օրենքի կարող է նշանակվել ավելի խիստ պատիժ, քան հինգ տարի ժամանակով ազատազրկումը:

2003 թվականի ապրիլի 18-ին ընդունված և օգոստոսի 01-ին ուժի մեջ մտած Քրեական օրենսգրքի 75-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ «Անձն ազատվում է քրեական պատասխանատվությունից, եթե հանցանքն ավարտ-

ված համարելու օրվանից անցել են հետևյալ ժամկետները».

1. երկու տարի՝ ոչ մեծ ծանրության հանցանքն ավարտված համարելու օրվանից
2. հինգ տարի՝ միջին ծանրության հանցանքն ավարտված համարելու օրվանից
3. տասը տարի՝ ծանր հանցանքն ավարտված համարելու օրվանից
4. տասնհինգ տարի՝ առանձնապես ծանր հանցանքն ավարտված համարելու օրվանից:

Քրեական նոր օրենսգրքով նախատեսվել են վաղեմության ավելի երկար ժամկետներ: Այսպես՝ 2021 թվականի մայիսի 05-ին ընդունված և 2022 թվականի հուլիսի 01-ին ուժի մեջ մտած քրեական օրենսգրքի 83-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ «Անձն ազատվում է քրեական պատասխանատվությունից, եթե հանցանքն ավարտվելու հաջորդող օրվանից անցել են հետևյալ ժամկետները».

1. 5 տարի՝ ոչ մեծ ծանրության հանցանքի դեպքում
2. 10 տարի՝ միջին ծանրության հանցանքի դեպքում
3. 15 տարի՝ ծանր հանցանքի դեպքում
4. 20 տարի՝ առանձնապես ծանր հանցանքի դեպքում

Այս իրավակարգավորումը համահունչ է ժամանակակից իրավական միտումներին, ավելի հստակ է և թույլ կտա բացահայտել հանցագործությունները ավելի երկար ժամանակահատվածի ընթացքում: Համանման իրավակարգավորումներ, անգամ ավելի երկար վաղեմության ժամկետների սահմանմամբ, նախատեսված են նաև այլ երկրների քրեական օրենսդրությամբ: Օրինակ՝ ԳԴՀ քրեական օրենսգրքի 78-րդ հոդվածի համաձայն՝ ցմահ ազատազրկմամբ դատապարտվող հանցագործությունների վաղեմության ժամկետը սահմանված է 30 տարի:

Նույն իրավիճակն է նաև արտասահմանյան երկրների քրեական օրենսդրություններում: Ի տարբերություն ՀՀ հայրենական օրենսդրության, դրանցում նախատեսված են քրեական պատասխանատվության ենթարկելու վաղեմության զգալիորեն ավելի երկար ժամկետներ: Այսպես՝ Իսպանիայի քրեական օրենսգրքի 131-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ հանցագործության վաղեմության ժամկետը հաշվակցվում է հետևյալ կերպ՝

1. 20 տարի, եթե տվյալ հանցագործության համար առավելագույն պատիժը 15 տարուց ավել է,
2. 15 տարի, եթե տվյալ հանցագործության համար առավելագույն պատիժը 10 տարուց ավելի ժամկետով իրավունքներից զրկումն է կամ 10 տարուց մինչև 15 տարի ազատազրկումը,
3. 10 տարի, եթե տվյալ հանցագործության համար առավելագույն պատիժը 6-10 տարի ժամկետով իրավունքներից զրկումն է կամ 5-10 տարի ժամկետով ազատազրկումը,
4. 5 տարի՝ այլ ծանր հանցագործությունների համար
5. 3 տարի՝ ոչ մեծ ծանրության հանցագործությունների համար (Criminal Code of Spanish, 1995)

Քրեական պատասխանատվության ավելի երկար ժամկետներ է նախատեսում ԳԴՀ քրեական օրենսգիրքը, որի 78 պարագրաֆի 3-րդ մասի համաձայն վաղեմության ժամկետ կազմում է՝

1. 30 տարի, եթե հանցագործության համար նախատեսված է ցմահ ազատազրկում,
2. 20 տարի, եթե հանցագործության համար նախատեսված է 10 տարուց ավելի ժամկետով ազատազրկում,
3. 10 տարի, եթե հանցագործության համար նախատեսված է 5-10 տարի ժամկետով ազատազրկում,
4. 5 տարի, եթե հանցագործության համար նախատեսված է 1-5 տարի ժամկետով ազատազրկում,
5. 3 տարի, եթե այլ հանցագործությունների դեպքում (Уголовный кодекс ФРГ, 2006):

Մյուս երկրների քրեական օրենսդրություններում նույնպես վաղեմության ժամկետը կապվում է հանցագործության տեսակի հետ, բայց ի տարբերություն ՀՀ քրեական օրենսգրքի այն նույնանում է այդ հանցագործության համար օրենքով նախատեսված առավելագույն պատժի հետ, և դրանցից պակաս չէ նաև կարող է գերազանցել պատժի չափից:

Վաղեմության ժամկետները անցնելու հետևանքով հանցանք կատարած անձին քրեական պատասխանատվությունից կամ պատժից ազատելու հարցի լուծման համար կարևոր նշանակություն ունի ժամկետները հաշվելու կարգը: Այս հարցի հետ կապված ՀՀ-ում առկա է վաղեմության սկզբի և ավարտի ժամանակաշրջանը որոշելու հարցը: Շատ քրեագետներ վաղեմության ժամկետի սկզբնական ժամանակաշրջան են համարում հանցագործությունն ավարտելու օրը, իսկ մյուսները դրա հաջորդ օրը (СМОЛНИКОВ, 1969):

ՀՀ քր. դատ. օրենսգրքի հոդված 171-ի 2-րդ մասի համաձայն՝ «Ժամկետները հաշվի առնելիս նկատի չեն առնվում այն ժամն ու օրը, որից սկսվում է ժամկետների ընթացքը», իսկ 3-րդ մասի համաձայն՝ «Ժամկետն օրերով հաշվելիս ժամկետի ընթացքը սկսվում է առաջին օրվա գիշերվա զրո ժամից և վերջանում վերջին օրվա գիշերվա ժամը 24:00-ին»: Քրեական պատասխանատվության վաղեմության ժամկետի սկզբնական ժամանակ պետք է համարվի հանցանք ավարտված համարելու օրվա հաջորդող օրվա 24:00 ժամը: Նման մոտեցումներ ամրագրված են նաև Արգենտինայի քրեական օրենսգրքի 63 և 66 հոդվածներում, Նիդեռլանդների քրեական օրենսգրքի հոդված 71-ի 1-ին մասում (Criminal Code of Argentina, 1984, էջ 12):

Նախկին 1961 թվականի քրեական օրենսգիրքը չէր սահմանում քրեական պատասխանատվության ժամկետը հաշվելու կանոնները (Ղազինյան, Խաչիկյան, Առաքելյան, 2012, էջ 475):

2003 թվականի ՀՀ քրեական օրենսգրքի 75-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն «Վաղեմության ժամկետը հաշվարկվում է հանցանքն ավարտված համարելու օրվանից մինչև դատավճռի օրինական ուժի մեջ մտնելու պահը: Տևող հանցագործության դեպքում վաղեմության ժամկետը հաշվարկվում է արարքը դադարելու, իսկ շարունակվող հանցագործության դեպքում՝ վերջին

արարքը կատարելու պահից»։ Այստեղ տևող հանցագործության վաղեմության ժամկետի սահմանման ժամկետը, ըստ հեղինակների սխալ է, քանի որ տևող հանցագործության դեպքում հանցագործությունն ավարտված է համարվում հանցանք կատարած անձին բռնելու կամ մեղայականով ներկայանալու պահից կամ այլ հանգամանքները պարզելու պահից (օրինակ՝ ժամկետային զինվորական ծառայությունից խուսափելու դեպքում՝ զինվորական ծառայության ենթակա լինելու սահմանված առավելագույն տարիքը լրանալը) մինչդեռ արարքը տևող հանցագործության դեպքում կարող է դադարել ավելի վաղ։ Օրինակ՝ դասալքության դեպքում արարքը սկսվում է գործանասը թողնելու պահից, բայց դասալքությունը ավարտված է համարվում հանցանք կատարած անձին բռնելու կամ նրա մեղայականով ներկայանալու պահից։ Մեր կարծիքով, քանի դեռ անձը չի հայտնաբերվել կամ ներկայացել մեղայականով, դասալքությունը ընթացքի մեջ է։

ՀՀ նոր քր. օր-ի 83-րդ հոդվածի 2-րդ և 3-րդ մասերով համապատասխանաբար սահմանվում են՝ «վաղեմության ժամկետը հաշվարկվում է հանցանքն ավարտվելուն հաջորդող օրվանից մինչև անձի նկատմամբ քրեական հետապնդում հարուցելու մասին որոշում կայացնելը»։ «Տևող հանցագործության դեպքում վաղեմության ժամկետը հաշվարկվում է արարքը դադարելուն հաջորդող օրվանից, իսկ շարունակվող հանցագործության դեպքում՝ վերջին արարքը կատարելուն հաջորդող օրվանից»։

Քրեական նոր օրենսգիրքը հստակեցրել է նաև վաղեմության ժամկետի հաշվարկման կարգը։ ՀՀ նոր քր. օր-ի 83-րդ հոդվածի 1-ին մասում նշվում է՝ «Անձն ազատվում է քրեական պատասխանատվությունից, եթե հանցանքն ավարտվելուն հաջորդող օրվանից անցել են հետևյալ ժամկետները(...)»։ Այսինքն՝ վաղեմության ժամկետի հաշվարկը սկսվում է հանցանքն ավարտվելուն հաջորդող օրվանից, ի տարբերություն նախկին իրավակարգավորման, որով, որպես վաղեմության ժամկետի սկիզբ, նշվում էր հանցանքն ավարտված համարելու օրը։

Նոր իրավակարգավորումը բավականաչափ հաջողված է և միտված է արդարադատության ավելի արդյունավետ իրականացմանը։ Արդի պայմաններում, երբ օբյեկտիվ և սուբյեկտիվ պատճառներով, գործի քննությունը, այնուհետև՝ տարբեր դատական ատյաններում դրա բողոքարկումը, կարող է բավականաչափ երկար տևել, հաճախ, մինչև դատավճռի օրինական ուժի մեջ մտնելու պահը, վաղեմության ժամկետները անցնում են և իրավապահ համակարգի և դատարանի կողմից ծախսված ժամանակային և նյութական ռեսուրսները դառնում են ապարդյուն։ Նոր իրավակարգավորումը, վստահաբար, կլուծի այս խնդիրը։ Տևող և շարունակվող հանցագործությունների պարագայում՝ նոր իրավակարգավորումն ուղղակի հստակեցնում է, որ ժամկետի հաշվարկի սկիզբ պետք է համարել դրանք ավարտվելու հաջորդ օրը։

Պետք է նշել, որ տևող հանցագործությունների հետ կապված նույն մոտեցումներն ունեն նաև որոշ երկրներ։ Այսպես, օրինակ՝ Իսպանիայի քրեական օրենսգրքի 132-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ տևող և շարունակվող հանցագործությունների դեպքում վաղեմության ժամկետները հաշվարկ-

վում են վերջին արարքը կատարելու կամ հակաօրինական իրադրությունը խափանելու պահից (Уголовный кодекс Испании, 2006):

Վաղեմության ժամկետն անցնելու հետևանքով անձին քրեական պատասխանատվությունից կամ պատժից ազատելու համար անհրաժեշտ է, որ ժամկետի ավարտից հետո ոչ մի խոչընդոտ չլինի: Վաղեմության ժամկետն անցնելուն միայն կարող են խոչընդոտել այն հանգամանքները, որոնք վկայում են, որ հանցանք կատարած անձը դեռևս չի կորցրել իր հանրային վտանգավորության աստիճանը, դեռ ավելին աչքի է ընկնում իր բարձր հանրային վտանգավորությամբ: Օրենքը նախատեսում է այդպիսի երկու հանգամանք՝ այդ ընթացքում անձի կողից նոր հանցանքի կատարումը և քննությունից կամ դատից խուսափումը: Առաջին հանգամանքի ժամանակ ժամկետն ընդհատվում է, իսկ հաջորդի դեպքում ժամկետն կասեցվում է:

Քրեական նախկին օրենսգրքի 75-րդ հոդվածի 3-րդ մասը սահմանում էր «Վաղեմության ժամկետի ընթացքն ընդհատվում է, եթե մինչև նշված ժամկետներն անցնելն անձը կատարում է միջին ծանրության, ծանր կամ առանձնապես ծանր նոր հանցանք: Այս դեպքում վաղեմության ժամկետի հաշվարկը սկսվում է նոր հանցանքի ավարտված համարելու պահից»:

Վաղեմության ժամկետի ընթացքում նոր հանցանքի կատարումը վկայում է անձի բարձր հանրային վտանգավորության մասին, և այս դեպքում վաղեմության ժամկետի ընդհատումը արդարացված է:

Քննարկում

Վաղեմության ժամկետի ընդհատման ինստիտուտը նախատեսված է նաև այլ երկրների քրեական օրենսգրքերում: Օրինակ՝ Տաջիկստանի Հանրապետության քրեական օրենսգրքի հոդված 75-ի համաձայն՝ վաղեմության ժամկետի ընդհատումը իրականացվում է այնպես, ինչպես Հայաստանի Հանրապետության քրեական օրենսգրքով:

Ուզբեկստանի Հանրապետության քրեական օրենսգրքի հոդված 64-ի համաձայն վաղեմության ժամկետն ընդհատվում է, եթե տվյալ անձը այդ ընթացքում կատարում է ծանր կամ առանձնապես ծանր հանցանք:

Վաղեմության ժամկետի քննարկման հարցը այլ կերպ է լուծված եվրոպական այլ երկրների քրեական օրենսդրությունների համար: Այնտեղ վաղեմության ժամկետի ընդհատումը կապվում է հանցանք կատարած անձի նկատմամբ դատավարական որոշակի գործողությունների կատարելու հետ, անձի նկատմամբ քրեական գործի հարուցում (Իսպանիայի քրեական օրենսգրքի 132-րդ հոդվածի 3-րդ մաս), անձի հետ կապված յուրաքանչյուր տեսակի քննչական գործողություն կատարելու կամ դատարանի կարգադրության առկայության դեպքում (Շվեյցարիայի քրեական օրենսգրքի 72-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն):

Որոշ երկրների քրեական օրենսգրքերում վաղեմության ժամկետի ընդհատման եզրույթ առկա չէ: Մասնավորապես ՌԴ-ի քրեական օրենսգրքի 78-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն վաղեմության ժամկետի ընթացքում նոր հանցագործություն կատարելու դեպքում այդ ժամկետը յուրաքանչյուր

հանցագործության համար ընթանում է առանձին՝ կախված նրանից, թե որ դատարանն է պատկանում տվյալ հանցագործությունը (Уголовный кодекс Российской Федерации, 2007): Այս հարցի շուրջ տարբեր քրեագետներ տարբեր կերպ են հարցին լուծումներ տվել: Նրանց կարծիքով դա պայմանավորված է գործնական անհրաժեշտությամբ, և իրավակիրառողին ազատում է ամեն անգամ ապացուցելու այն փաստը, որ տվյալ ժամանակահատվածում անձը նոր հանցագործություն չի գործել (Прошляков, 1996):

Վաղեմության ժամկետների կիրառման արգելք է նախատեսում նաև Միջազգային քրեական դատարանի Հռոմի կանոնադրության մեջ, որի 29-րդ հոդվածի համաձայն «Դատարանին ընդդատյա հանցագործությունների նկատմամբ վաղեմության ժամկետ չի կիրառվում»: Սույն կանոնադրության 5-րդ հոդվածի համաձայն՝ Դատարանին ընդդատյա հանցագործություններն են ցեղասպանության հանցագործությունը, մարդկության դեմ ուղղված հանցագործությունները, պատերազմական հանցագործությունները, ագրեսիայի հանցագործությունը:

Ինչ վերաբերվում է ագրեսիայի հանցագործությանը, ապա դրանք Կանոնադրության մեջ դրա հատկանիշները բացահայտված չեն: Ագրեսիայի որոշ հատկանիշներ բացահայտվել են, և բացահայտվում են ՄԱԿ-ի Կանոնադրության 51-րդ հոդվածում, որում խոսվում է միայն զինված հարձակման մասին:

Վաղեմության ժամկետի հետ կապված կա ևս մեկ հարց, որը ենթակա է քննարկման, դա անչափահասների նկատմամբ կիրառվող ժամկետն է:

2003թ. ապրիլի 18-ին ընդունված ՀՀ քր. օր-ի 95-րդ հոդվածի համաձայն՝ մինչև 18 տարին լրանալը հանցանք կատարած անձին վաղեմության ժամկետներն անցնելու հետևանքով քրեական պատասխանատվությունից կամ պատժից ազատելիս քրեական օրենսգրքի 75-րդ և 81-րդ հոդվածներով նախատեսված վաղեմության ժամկետները համապատասխանաբար կրճատվում են կիսով չափ նաև այս հոդվածը առկա է ՌԴ-ի քրեական օրենսգրքի 94-րդ հոդվածում:

Իրավաբանական գրականության մեջ տարբեր հեղինակներ տարբեր մոտեցումներ են արտահայտել տվյալ հարցի շուրջ: Այս ժամկետը անչափահասին դնում է չարդարացված ու չհիմնավորված արտոնյալ վիճակում և շատ դեպքերում կարող է նպաստել անչափահասների անպատժելիությանը (Сверчков, 2008, էջ 234):

Բացի այդ անչափահասների համար վաղեմության ժամկետների կրճատումը սխալ է ըստ էության: Նրանց սոցիալ-հոգեբանական առանձնահատկությունների շնորհիվ նրանք ավելի անկայուն են, խոսքը ոչ հստակ, այդ իսկ պատճառով նրանց պետք է ավելի երկար ժամանակ կայունանալու և հստակ դիրքորոշում հայտնելու համար: Այսպիսով՝ անչափահասների դեպքում վաղեմության ժամկետները կրճատելը հիմնավորված չէ, և կարծում ենք, որ պետք է ապաքրեականացվի:

Մի շարք երկրներում վաղեմության ժամկետները ոչ միայն գերազանցում են պատժաչափին, այլ նաև կան հանցագործություններ, որտեղ չեն

կիրառվում դրանք: Որոշ երկրների քրեական օրենսգրքում վաղեմության ժամկետի կիրառման արգելք է նախատեսված այլ հանցագործությունների համար:

Այսպես՝ օրինակ՝ Վրաստանի քրեական օրենսգրքի կարգավորումների համաձայն՝ վաղեմության ժամկետներ չեն կիրառվում խոշտանգման (144.1 հոդված), խոշտանգման սպառնալիքի (144.2 հոդված), նվաստացնող և անմարդկային վերաբերմունքի (144.3) հանցակազմերի համար (Criminal Code of Georgia, 1999)

Լեհաստանի քրեական օրենսգրքի 105-րդ հոդվածի 2-րդ մասը նախատեսում է, որ վաղեմության ժամկետին վերաբերող կարգավորումները չեն տարածվում դիտավորությամբ կատարված սպանության, ծանր մարմնական վնասվածքներ հասցնելու, խոշտանգման դեպքում (Criminal Code of Poland, 2021)

Լեհաստանի օրենսդրության նախորդ դրույթները նախատեսում էին, որ կոմունիստական հանցագործությունների համար վաղեմության ժամկետը սկսվում է 1990 թվականի օգոստոսի 1-ից, հանցագործությունների համար նախատեսված ժամկետներն ավարտվում են 40 տարի անց, եթե դա սպանության, պատերազմի կամ մարդկության դեմ ուղղված հանցագործության հարց է, և 30 տարի անց, եթե խոսքը կոմունիստական այլ հանցագործության մասին է: Վերջինիս համար հնարավոր չէ քրեական հետապնդում իրականացնել այս տարվա օգոստոսի 1-ից:

Շվեյցարիայի քրեական օրենսգրքի 101-րդ հոդվածը նախատեսում է, որ վաղեմության ժամկետ չի տարածվում երեխաների հետ սեռական գործողությունների, բռնաբարության, անօգնական վիճակում գտնվող անձի հետ սեռական գործողությունների, սեքսուալ բնույթի բռնի սեռական գործողությունների, ինչպես նաև նման հանցագործությունների վրա: Շվեյցարիայի քրեական օրենսգրքի 75-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ վաղեմության ժամկետներ չեն կիրառվում նաև այնպիսի հանցագործությունների նկատմամբ, որոնք վտանգի տակ են դնում մարդկանց առողջությունը կամ այնպիսի վտանգի սպառնալիք են ստեղծում զանգվածային ոչնչացման միջոցներ օգտագործելու, աղետներ առաջացնելու կամ պատանդներ վերցնելու հետ (Criminal Code of Swiss, 2020)

Գերմանիայի դաշնային հանրապետության քրեական օրենսգրքի 78-րդ հոդվածի 2-րդ մասը սահմանում է, որ ծանրացնող հանգամանքներում սպանություն կատարած անձանց նկատմամբ վաղեմության ժամկետին վերաբերող կարգավորումներն առհասարակ չեն տարածվում (Criminal Code of German, 2021)

Հունգարիայի հանրապետության քրեական օրենսգրքի 26-րդ հոդվածի 3-րդ մասը նախատեսում է, որ ցմահ ազատազրկում պատժատեսակ նախատեսող հանցագործությունների համար վաղեմության ժամկետները կիրառելի չեն (Հունգարիայի Հանրապետության քրեական օրենսգրքի 26-րդ հոդվածի 3-րդ մաս):

Միջազգային փորձի ուսումնասիրությունը վկայում է, որ պետություն-

ները չեն սահմանափակվում միայն խոշտանգման և վատ վերաբերմունքի այլ դրսևորումների համար այլ, ունեն հայեցողության լայն սահման որոշելու կոնկրետ հանցագործությունների շրջանակ (Խաչատրյան, 2019, էջ 69):

Հաշվի առնելով միջազգային և տարածաշրջանային մարմինների հանձնարարականները, ինչպես նաև այդ մարմինների կողմից ընդհանուր փաստաթղթերում որդեգրված մոտեցումները՝ անհրաժեշտ է նաև ներպետական օրենսդրության և պրակտիկայի վերլուծության արդյունքում վեր հանել այն բոլոր կարգավորումները, որոնք հանգեցնում են կամ կարող են հանգեցնել հանցագործության անպատժելիությանը:

Վեր հանելով խնդիրները և ամփոփելով դիտարկումները՝ կարելի է եզրակացնել, որ խոշտանգման կամ այլ դաժան, անմարդկային կամ արժանապատվությունը նվաստացնող վերաբերմունք դրսևորած պաշտոնատար անձանց քրեական պատասխանատվությունից կամ պատժից վաղեմության ժամկետներն անցնելու հիմքով ազատելը, այդ անձանց նկատմամբ համաճեղքում, ինչպես նաև այդ արարքի անպատժելիությանը հանգեցնող այլ համարժեք միջոցներ կիրառելը հանգեցնում է պետության կողմից ստանձնած միջազգային պարտավորությունների խախտմանը: Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ մեծ թվով բարձր հանրային վտանգավորություն ունեցող հանցագործությունների կապակցությամբ վաղեմության ժամկետի կիրառման արգելք նախատեսելու հարցը՝ չսահմանափակելով միայն ցմահ ազատազրկմամբ պատժվող հանցագործություններով:

Եզրակացություն

Ինչպես պարզ դարձավ թեմայի հետազոտության արդյունքում՝ վաղեմության ժամկետն անցնելու հետևանքով քրեական պատասխանատվությունից կամ պատժից ազատելը, քրեական պատասխանատվությունից կամ պատժից ազատելու հիմնական, ընդհանուր, իմպերատիվ, օբյեկտիվ, ոչ պայմանական տեսակ է, ուստի քրեական պատասխանատվությունից կամ պատժից ազատելու այլ տեսակների հետ մրցակցության դեպքում առաջնահերթությունը պետք է տրվի այս հիմքին:

Հաշվի առնելով միջազգային և տարածաշրջանային մարմինների հանձնարարականները, ինչպես նաև այդ մարմինների կողմից ընդհանուր փաստաթղթերում որդեգրված մոտեցումները՝ անհրաժեշտ է ներպետական օրենսդրության և պրակտիկայի վերլուծության արդյունքում վեր հանել այն բոլոր կարգավորումները, որոնք հանգեցնում են կամ կարող են հանգեցնել հանցագործության անպատժելիությանը:

Հետազոտություն կատարեցինք Հայաստանի Հանրապետության և մի շարք այլ Եվրոպական երկրների միջև: Իրականացվեց իրավահամեմատական վերլուծություն հասկանալու համար՝ արդյոք ՀՀ-ում կիրառվում են վաղեմության ժամկետներ թե ոչ, այդ նույն հանցագործությունների համար: Կարծում են, որ Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության մեջ պետք է փոփոխություններ կատարվի վաղեմության ժամկետն անցնելու հետևանքով քրեական պատասխանատվությունից ազատվելու հիմնահարցերը լուծ-

վելու և արդյունքի հասնելու համար: Ելնելով վերոգրյալից, եզրահանգում ենք այն մտքին, որ ՀՀ-ում օրենսդրությունը պետք է հանրային բարձր վտանգավորություն ունեցող հանցագործությունների նկատմամբ չկիրառել վաղեմության ժամկետ, և չսահմանափակվել միայն ցմահ ազատազրկմամբ պատժվող հանցագործություններով:

Հայաստանի Հանրապետությունում վաղեմության ժամկետների հետ առնչվող տարբեր հիմնախնդիրներ կան, որոնք շատ հեղինակների կողմից բարձրաձայնվել են իրենց աշխատություններում: Վաղեմության ժամկետն անցնելու հետևանքով քրեական պատասխանատվությունից կամ պատժից ազատելու հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում հետազոտությունը մեզ թույլ տվեց եզրահանգելու ՀՀ-ում տեղի ունեցած և ունեցող հիմնախնդիրների վերհանմանը և լուծման տարբերակների առաջադրմանը:

Որպես հետազոտության վերջնարդյունք, առաջ ենք քաշում հետևյալ թեզը. թեև անչափահասների մասով, որպես խոցելի խումբ, քրեական պատասխանատվությունից ազատելու ժամկետի մասով անդրադարձ կա ՀՀ քր. օր.-ի 83-րդ հոդվածում, սակայն օրենսդրական այս ձևակերպումը պարզապես պահանջ է ներկայացնում վաղեմության ժամկետների հաշվարկը սկսել տուժողի 18 տարին լրանալուց հետո, ուստի, հաշվի առնելով անչափահասների նկատմամբ կատարված սեռական բնույթի հանցագործությունների ունեցած բարձր հանրային վտանգավորությունը և հասարակության ունեցած անհամեմատ անհանդուրժողական արձագանքն այդ կապակցությամբ, առաջարկվում է ՀՀ քրեական օրենսգրքի 83-րդ հոդվածի 11-րդ մասը վերաշարադրել և ընդօրինակել Շվեյցարիայի քրեական օրենսգրքի 101-րդ հոդվածով նախատեսված համապատասխան իրավակարգավորումը: Այսպես. նշված երկրի քրեական օրենսգրքի 101-րդ հոդվածի շրջանակներում ամրագրված է իրավական այն դրույթը, որ վաղեմության ժամկետ չի տարածվում երեխաների հետ սեռական գործողությունների, բռնաբարության, անօգնական վիճակում գտնվող անձի հետ սեռական գործողությունների, սեքսուալ բնույթի բռնի սեռական գործողությունների, ինչպես նաև նման այլ հանցագործությունների վրա: Այդ կերպ, առաջարկվում է՝ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 189-րդ, 198-202-րդ, 241-րդ և 242-րդ հոդվածներով նախատեսված հանցանքներ կատարած անձանց նկատմամբ չկիրառել վաղեմության ժամկետներ:

Օգտագործված գրականության ցանկ

Խաչատրյան, Ա. (2015). *Վաղեմության ժամկետն անցնելու հետևանքով քրեական պատասխանատվությունից ազատելը խոչընդոտող հանգամանքները*:

Հայաստանի Հանրապետության Քրեական օրենսգիրք 2021թ. հունիսի 09-ին ընդունված, հուլիսի 01-ին ուժի մեջ մտած փոփոխություններով և լրամշակումներով Միասնական կայք 2021.05.17–2021.05.30 Պաշտոնական հրապարակման օրը 27.05.2021 arlis.am/DocumentView.aspx?DocID=153080

Հայաստանի Հանրապետության քրեական օրենսգիրք 1961թ. մարտի 07-ին ընդունված, հուլիսի 01-ին ուժի մեջ մտած և 2003թ. օգոստոսի 01-ին ուժը կորցրած

- փոփոխություններով և լրամշակումներով ՀՍՀԳՍ 1961/7
Հայաստանի Հանրապետության քրեական օրենսգիրք 2003թ. ապրիլի 18-ին
ընդունված, օգոստոսի 01-ին ուժի մեջ մտած և 01.07.2022թ-ին ուժը կորցրած
փոփոխություններով և լրամշակումներով ՀՀՊՏ 2003.05.02/25(260)Հոդ. 407
Ղազիսյան, Գ., Խաչիկյան Հ., Առաքելյան Ս., (2012). *Հայաստանի Հանրապետության
Քրեական իրավունք Ընդհանուր մաս, ԵՊՀ հրապարակչություն, Երևան* :
Крылова Серебрянникова А. В. (1998) *Уголовное право зарубежных стран.*
Мшвениерадзе П. Я. (1967). *Институт давности в советском уголовном праве*: Санкт-
Петербург.
Прошляков, Д. (2000) *Освобождение от уголовной ответственности в связи с истечением
сроков давности.*/ Российская юстиция.
Сверчков, В. В. (2008). Освобождение от уголовной ответственности, прекращение
уголовного дела (преследования), отказ в его возбуждении. Проблемы теории
и практики: Санкт-Петербург
Смолников, В. Е. (1969). *Давность в теории советского уголовного права.
законодательстве и практике его применения.* Автореф. Дисс. Канд. Юрид.
наук. М.
Уголовный кодекс Российской Федерации *Уголовный кодекс Российской Федерации*
(pravo.gov.ru)
Criminal Code of Argentina [Argentine Penal Code | Office of Justice Programs \(ojp.gov\)](http://Argentine Penal Code | Office of Justice Programs (ojp.gov))
Criminal Code of German [German Criminal Code \(Strafgesetzbuch – StGB\) \(gesetze-im-internet.de\)](http://German Criminal Code (Strafgesetzbuch – StGB) (gesetze-im-internet.de))
Criminal Code of Georgia [CRIMINAL CODE OF GEORGIA | სსიპ ”საქართველოს საკანონმდებლო
დაცვა” \(matsne.gov.ge\)](http://CRIMINAL CODE OF GEORGIA | სსიპ ”საქართველოს საკანონმდებლო
დაცვა” (matsne.gov.ge))
Criminal Code of Poland [Poland_CC_1997_en.pdf \(legislationline.org\)](http://Poland_CC_1997_en.pdf (legislationline.org))
Criminal Code of Spanish|[Estonia_CC_as_of_2002_ru.pdf \(legislationline.org\)](http://Estonia_CC_as_of_2002_ru.pdf (legislationline.org))
Criminal Code of Swiss The Swedish Criminal Code – Government.se

References

- Argentinayi k'reakan orengsirk' [Argentine Penal Code | Office of Justice Programs \(ojp.gov\)](http://Argentine Penal Code | Office of Justice Programs (ojp.gov))
[Criminal Code of Argentina] (In Eng.)
Germaniayi k'reakan orengsirk' [German Criminal Code \(Strafgesetzbuch – StGB\) \(gesetze-im-internet.de\)](http://German Criminal Code (Strafgesetzbuch – StGB) (gesetze-im-internet.de)) [Criminal Code of German]
Ispaniayi k'reakan orengsirk' [Estonia_CC_as_of_2002_ru.pdf \(legislationline.org\)](http://Estonia_CC_as_of_2002_ru.pdf (legislationline.org)) [Criminal
Code of Spanish]
Lehastani k'reakan orengsirk' [Poland_CC_1997_en.pdf \(legislationline.org\)](http://Poland_CC_1997_en.pdf (legislationline.org)) [Criminal Code of
Poland] (In Eng.)
Khach'atryan, A. (2019). «*Vaghemut'yan zhamketn ants'nelu hetevank'ov k'reakan pa-
taskhanatvut'yunits' azately khoch'yndotogh hangamank'nery*»: [Circumstances
preventing the release from criminal responsibility due to the expiration of the
statute of limitations] (In Arm.)
Hayastani Hanrapetut'yan K'reakan orengsirk' 2021t'. [Criminal Code of the Republic of
Armenia] hunisi 09-in yundunvats, hulisi 01-in uzhi mej mtats p'vop'vokhut'yun-

- nerov yev lramshakumnerov Miasnakan kayk' 2021.05.17–2021.05.30 Pashtonakan hrarakman ory 27.05.2021 (In Arm.)
- Hayastani Hanrapetut'yan k'reakan orensgirk'* 1961t'. [Criminal Code of the Republic of Armenia] marti 07–in yundunvats, hulisi 01–in uzhi mej mtats yev 2003t'. ogostosi 01–in uzhy korts'rats p'vop'vokhut'yunnerov yev lramshakumnerov HSSHGST 1961/7 (In Arm.)
- Hayastani Hanrapetut'yan k'reakan orensgirk'* 2003t'. [Criminal Code of the Republic of Armenia] aprili 18–in yundunvats, ogostosi 01–in uzhi mej mtats yev 01.07.2022t'–in uzhy korts'rats p'vop'vokhut'yunnerov yev lramshakumnerov HHPT 2003.05.02/25(260)Hod. 407 (In Arm.)
- Ghazinyan, G., Khach'ikyan H., Arrak'elyan S., (2012) *Hayastani Hanrapetut'yan K'reakan iravunk' Yndhanur mas*: [RA criminal law, general part] (In Arm.)
- Shvets'iariayi k'reakan orensgirk'i The Swedish Criminal Code – Government.se [Criminal Code of Swiss] (In Eng.)
- Rrusastani Dashnut'yan k'reakan orensgirk' Уголовный кодекс Российской Федерации (prav.gov.ru) [Russian Federation criminal code]
- Vrastani k'reakan orensgirk' CRIMINAL CODE OF GEORGIA | სსიპ "საქართველოს საკანონმდებლო მაცნე" (matsne.gov.ge) [Georgia criminal code] (In Eng.)
- Mshveniyeradze P. YA. (1967) *Institut davnosti v sovetskom ugovnom prave*. [The institution of prescription in Soviet criminal law] (In Russ.)
- Proshlyakov, D.(2000) *Osvobozhdegiye ot ugovnoy otvestvennosti v svyazi s istecheniyem srokov davnosti./ Rossisyskaya yustitsiya. Kommentariy k UK RF* Pod obshey red. [Released from criminal liability due to the expiration of the statute of limitations.] (In Russ.)
- Sverchkov, V.V. (2008) *Osvobozhdeniye ot ugovnoy otvetstvennosti, prekrashcheniye ugovnogo dela (presledovaniya), otkaz v yego vzbuzhdenii. Problemy teorii i praktiki: Sankt–Peterburg*. [Release from criminal liability, termination of a criminal case (prosecution), refusal to initiate it. Problems of theory and practice: St. Petersburg] (In Russ.)
- Smolnikov, V. Ye. (1969) *Davnost' v teorii sovetskogo ugovnogo prava. zakonodatel'stve i praktike yego primeneniya*.Avtoref. Diss. Kand. Yurid. nauk. M. [Prescription in the theory of Soviet criminal law. legislation and practice of its application] (In Russ.)
- Strogovich, M. S. (1946) *Ugovniy protsess*. [Criminal process] (In Russ.)

Арам Айвазян

Преподаватель Международного университета Евразия

кандидат юридических наук, доцент

Эл. адрес: Aram.Ayvazyan@eiu.am

Аманда Саргсян

Студентка 2-го курса магистратуры Уголовного права и процесса

Международного университета Евразия,

Эл. адрес: sargsyanamanda@gmail.com

АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ ОСВОБОЖДЕНИЯ ОТ УГОЛОВНОЙ ОТВЕТСТВЕННОСТИ В РЕСПУБЛИКЕ АРМЕНИЯ

В статье говорится о порядке освобождения лица от уголовной ответственности на основании истечения срока давности. Прежде всего, была проанализирована подоплека этой идеи с точки зрения международных норм. Представлена динамика развития отечественного законодательства по рассматриваемой теме, указаны основные изменения, их особенности и обоснование. При этом был проведен анализ существующих правовых дефиниций в подходах разных зарубежных стран, результаты которого сопоставлены с отечественной законодательной моделью в сравнительно-правовом контексте, в результате чего удалось выдвинуть и обосновать определенные рекомендации.

Ключевые слова: испытательный срок, наказание, преступление, преступление, уголовная ответственность, уголовный кодекс.

Aram Ayvazyan

Lecturer of the Law Department at Eurasia International University,

Ph.D. in Law, Associate Professor

Email: aram.ayvazyan@eiu.am

Amanda Sargsyan

MA student in Criminal Law and Procedure, 2nd, Eurasia International University

Email: sargsyanamanda@gmail.com

CURRENT ISSUES OF RELEASE FROM CRIMINAL RESPONSIBILITY IN THE REPUBLIC OF ARMENIA

The article refers to the process of releasing a person from criminal responsibility based on the expiration of the statute of limitations. This basis was analyzed in advance, so to speak, the background of the emergence of the idea from the point of view of international organizations. The dynamics of the respective do-

mestic legislative development of the subject in question are included, noting the main changes, features and their justifications. At the same time, an analysis of the existing legal definitions in different foreign countries was conducted, and the results were compared with the domestic legislative model in a comparative legal context, leading to certain recommendations being proposed and substantiated.

Key words: term of imprisonment, punishment, crime, criminal liability, law, objective aspect.

Հոդվածը խմբագրություն է ներկայացվել՝ 2024թ. օգոստոսի 22-ին:

Հոդվածը հանձնվել է գրախոսման՝ 2024թ. հոկտեմբերի 4-ին:

Հոդվածն ընդունվել է տպագրության՝ 2024թ. դեկտեմբերի 26-ին: